

Izjava Srpskog narodnog vijeća povodom Izjave Vlade Republike Hrvatske pred Međunarodnim sudom pravde u pitanju međunarodnopravne osnovanosti jednostrane deklaracije o neovisnosti Kosova

Srpsko narodno vijeće na sjednici svojeg Predsjedništva održanoj 10. 12. 2009. raspravljalo je o sudjelovanju Vlade Republike Hrvatske na raspravi pred Međunarodnim sudom pravde o pitanju međunarodnopravne osnovanosti priznanja Kosova, te odlučilo da svoj stav o tome iznese u posebnoj Izjavi.

Kao ni u raspravi na samom Predsjedništvu, tako ni u Izjavi, Srpsko narodno vijeće nije se upuštalo, niti se upušta, niti se može upuštati u meritum pitanja za koje je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, a na zahtjev Vlade Republike Srbije, zatražilo mišljenje Međunarodnog suda pravde.

Srpsko narodno vijeće, međutim, smatra da je Vlada svojim sudjelovanjem u ovoj raspravi prekršila jedan od temeljnih principa svoje vanjske politike u odnosu prema susjedima i u odnosu prema stabilnosti u regiji, kao što je zanemarila neke važne principe do kojih je s pravom držala, i od drugih država s pravom očekivala da ih se drže, kad je u pitanju Republika Hrvatska. Pod tim podrazumijevamo da je, prije svega, Vlada zanemarila i podcijenila štetnost svojeg sudjelovanja u ovoj raspravi za Republiku Hrvatsku kad je u pitanju njezin interes za stabilnim međuetničkim i međudržavnim hrvatsko-srpskim odnosima. Također je zanemarila i podcijenila kako sadržaj njezine Izjave komunicira s iskustvom i statusom Srba u Republici Hrvatskoj.

Iz tih razloga Srpsko narodno vijeće osjeća se pozvanim i dužnim izreći svoje mišljenje o sadržaju pročitane Izjave.

Srpsko narodno vijeće smatra da pročitana Izjava Vlade pred Međunarodnim sudom pravde ima dva bitna nedostatka. Prvo, u Izjavi se selektivno poziva na odredbe Ustava SFRJ iz 1974. godine, koje se u značajnoj mjeri netočno ili nedovoljno precizno interpretira. Drugo, u Izjavi se zaobilazi činjenica da je i hrvatska politika od početka devedesetih bila akter procesa o kojima Vlada danas želi argumentirati.

U Izjavi se kao ishodišni argument u obrani politike priznanja Kosova navodi Ustav SFRJ iz 1974. godine, koji se interpretira tako kao da on pokrajinama osigurava jednak status kao republikama, a što nije točna interpretacija. Točna je interpretacija da su konstitutivni dijelovi bili jugoslavenski narodi, odnosno republike kao njihove nacionalne države. U Izjavi se kaže da su pokrajine bile sastavni dio federacije, ali se ne kaže da su to bile kao sastavni

dio Republike Srbije. U Izjavi se također nigdje ne kaže da niti pokrajine niti narodnosti (nacionalne manjine) nisu imale pravo na odcjepljenje, i to zato što za razliku od republika nisu bile države već autonomije unutar države.

U Izjavi se, kao drugi po važnosti argument, navodi suspendiranja autonomije Kosova u promjenama Ustava Srbije 1989. godine. Točno je da je tim promjenama autonomija suspendirana, kao što je točno da je kosovska Skupština te promjene prihvatila u nedemokratskim uvjetima. Međutim, u Izjavi se ne kaže da su u prihvaćanju tih promjena sudjelovali i predstavnici Hrvatske. No mnogo važnije od toga je činjenica da je Hrvatska godinu dana kasnije (1990.) u promjenama svojeg Ustava ukinula historijski konstitutivan položaj srpskog naroda u Hrvatskoj. Taj položaj Srbi su stekli u procesu ujedinjenja hrvatskih zemalja, potvrdili u procesu formiranja prve zajedničke jugoslavenske države, te još jednom izborili u vrijeme Narodno-oslobodilačkog rata 1941-1945, a što je zapisano u odlukama ZAVNOH-a, kao jednog od izvora hrvatske državnosti. Taj im je status potom potvrđen u svim poslijeratnim ustavima, uključujući i u Članku 1. Ustava Socijalističke Republike Hrvatske iz 1974. godine, koji je tadašnju SR Hrvatsku definirao kao „nacionalnu državu hrvatskog naroda, državu srpskog naroda u Hrvatskoj i državu drugih naroda i narodnosti koje u njoj žive“.

Kao treći po važnosti argument u Izjavi se navodi sustavno kršenje ljudskih prava, kako i sustavna primjena nasilja prema Albancima na Kosovu u razdoblju 1989.- 1999. Taj argument smatramo valjanim, ali smatramo da korištenje toga argumenta u Izjavi Vlade Republike Hrvatske diskreditira njegovu univerzalnost, jer je i na području Republike Hrvatske, u gotovo istom vremenskom razdoblju, vlast diskriminirala pripadnike srpskog naroda i prema njima postupala kršeći njihova ljudska prava i služila se nasiljem, posljedice kojeg se još uvijek otklanjaju, a o čemu još uvijek nema potrebne javne i institucionalne svijesti.

U Izjavi se također navodi da je neuspjeh međunarodno posredovanih pregovora između Beograda i Prištine o statusu Kosova bio dodatan argument za nezavisnost i međunarodno priznanje Kosova od strane jednog broja država (trenutno 63). Ne ulazeći u to koliko je opasno da se neuspjeh pregovora navodi kao argument za međunarodno priznanje nekog entiteta, podsjećamo na to da 1995. godine međunarodno posredovanje u pregovorima između Zagreba i Knina također nije uspjelo. Posljedice toga neuspjeha bile su suprotne - Vlada u Zagrebu dobila je zeleno svjetlo da reintegrira područja koja su bila pod zaštitom UN-ovih snaga. Posljedice načina na koji je to učinjeno su po srpsku zajednicu u Hrvatskoj i po Hrvatsku u cjelini bile su strašne: više od 200.000 izbjeglih, više hiljada poginulih i nestalih, te na desetke hiljada spaljenih kuća. Ako su točne tvrdnje da je tadašnji službeni Zagreb ovo usuglasio sa tadašnjim službenim Beogradom, sljedeće pitanje traži odgovor: kako je moguće da politika jedne država o takvoj sudbini svojih građana - bez njihove volje ili protivno njihovoj volji - odlučuje u dogovoru s politikom druge države, i to one politike o čijoj prirodi želi dati vjerodostojno i objektivno tumačenje procesa na prostoru bivše Jugoslavije?

Na kraju, Srpsko narodno vijeće smatra da je ovakvom Izjavom Vlada naštetila Republici Hrvatskoj, i to kako neprofesionalnim i politički pristranim predstavljanjem ustavno-pravnih činjenica tako i neodgovornim korištenjem argumenata koji se mogu okrenuti protiv nje same. Ovakvom Izjavom Vlada je nanijela štetu međuetničkim odnosima u Republici

Hrvatskoj, koji se s golemim naporima i s mnogo truda normaliziraju na osnovi novih vrijednosti. Ovakvom Izjavom Vlada je dodatno opteretila odnose između Hrvatske i Srbije, te njihove politike koje se oslobađaju nasljeđa ratnih politika i politika nasilja, ponovo uvlači u zonu prošlosti i nepovjerenja.

Imajući sve ovo u vidu Srpsko narodno vijeće smatra da bi Vlada posebnim mjerama trebala otkloniti štete (u mjeri u kojoj se one mogu otkloniti) koje su ovom i ovakvom njezinom Izjavom nastale.

Zagreb, 14. 12. 2009.

Predsjednik Srpskog narodnog vijeća

Dr.sc. Milorad Pupovac

Dostavljeno:

1. Predsjednik Republike Hrvatske, Stjepan Mesić
2. Predsjednik Hrvatskog Sabora, Luka Bebić
3. Predsjednica Vlade Republike Hrvatske, Jadranka Kosor
4. Predsjednik Republike Srbije, Boris Tadić
5. Šef Delegacije Europske unije u Republici Hrvatskoj, Paul Vandoren
6. Veleposlanik SAD u Republici Hrvatskoj, James B. Foley
7. Veleposlanik Ruske Federacije u Republici Hrvatskoj, Robert Markaryan